

STUDENTŲ STUDIJŲ KOKYBĖS VERTINIMAS IR JŲ LŪKESČIAI (LEU ATVEJIS)

Valdas PRUSKUS¹, Olga PALEVIČIŪTĖ², Elena KOCAI³

Lietuvos edukologijos universitetas, T. Ševčenkos g. 31, LT-03111 Vilnius, Lietuva

El. paštas: ¹valdas.pruskus@leu.lt; ²olga.paleviciute@leu.lt; ³elena.kocai@leu.lt

Įteikta 2014-11-06; priimta 2015-04-27

Spartėjant integracijos procesams Europos Sąjungoje, kyla būtinumas objektyviai įvertinti atskirų šalių – pirmiausia jos dalyvių – švietimo sistemų pasiekimus, jų veikimo ypatumus, kad būtų galima laiku pastebėti tiek neigiamus, tiek pozityvius švietimo sistemos pokyčius, atskleisti galimus ilgalaikius jų rezultatų padarinius ekonominei, socialinei bei kultūrinei pažangai. Ne mažiau svarbu išsiaiškinti, kokius prioritetus akcentuoja studentai, kas jiems yra studijų kokybė, ko jie tikisi iš universitetinių studijų, nes būtent studentai yra svarbiausia studijų proceso dalis ir būtent jie pirmieji pajunta aukštojo mokslo reformos pasekmes. Straipsnyje, remiantis atlikto tyrimo LEU duomenimis, kaip tik ir bandoma išsiaiškinti studentijos požiūrį į įvairius studijų kokybės aspektus.

Reikšminiai žodžiai: studijų kokybė, studijų kokybės kriterijai, studentai, aukštasis mokslas, universitetas.

Įvadas

Vienas aktualiausių klausimų aukštojo mokslo pertvarkos kontekste yra universitetinių studijų kokybė. Lietuva aktyviai prisidėjo prie Bolonijos proceso veiklos, bendros studijų kokybės užtikrinimo sistemos kūrimo. Yra sukurta nacionalinė kokybės užtikrinimo sistema: vidinis ir išorinis vertinimas, viešas išvadų skelbimas, narystė tarptautinėse organizacijose, užsienio ekspertų dalyvavimas; studentų dalyvavimas vidinio vertinimo procesuose. Panašių programų yra visuose universitetuose, bet reikia pasiekti, kad diplomai, įgyti skirtinguose universitetuose, atspindėtų studentų žinias, įgūdžius, kompetencijas ir atitiktų reikalavimus, keliamus bakalauro arba magistrantūros programoms. Tam būtinas sklandus visų studijų

proceso dalyvių bendradarbiavimas sprendžiant studijų kokybės tobulinimo klausimus.

Pastaraisiais metais universitetinių studijų kokybės klausimas susilaukė nemažo tyrėjų dėmesio. Mokslinėje literatūroje autoriai tiria ir analizuoja įvairius aukštojo mokslo aspektus. Studijų universitete kokybės vertinimo aspektus nagrinėja D. Sirtautienė (2006), institucinį studijų kokybės vertinimą – I. Savickienė, K. Pukelis (2004), Lietuvos švietimo sistemos kaitą ir aukštojo mokslo demokratiškumo pagrindus – L. Kraujutaitytė (2002). Universitetinių studijų kokybės vertinimą tiria A. Valiukevičiūtė, R. Druskytė, I. Mikutavičienė (2004), universitetinių studijų kokybės vertinimo sistemą projektuoja

I. Savickienė (2005). Studijų kokybės aukštojoje mokykloje valdymo filosofiją ir prakseologiją tiria A. Juodaitytė (2004). Vidinių ir išorinių studijų kokybės užtikrinimą analizuoja E. Stumbrys (2004), universitetinių studijų kokybės gerinimo prioritetus – I. Savickienė (2006) ir kt. Taigi, įvairūs švietimo būklės, švietimo kokybės tyrimai yra aktualūs ir nuolat atliekami.

Apie studijų kokybės problemas diskutuojama ir Vytauto Didžiojo universitete įsteigta žurnale „Aukštojo mokslo kokybė“, kuriame mokslininkai publikuoja specialiai šiai tematikai skirtus teorinius ir empirinius tyrimus. Švietimo ir mokslo ministerijos užsakymu reguliariai atliekami švietimo būklės tyrimai. Taip pat tiriami ir aukštojo mokslo kokybės rodikliai, studijų programų kokybė, dėstymo kokybė, šiais ir su studijų kokybe susijusiais klausimais plačiai diskutuojama akademinėje ir viešojoje žiniasklaidoje.

Kita vertus, ne mažiau svarbu išsiaiškinti, kokius prioritetus akcentuoja patys studentai, kas jiems yra studijų kokybė ir ko jie tikisi iš universitetinių studijų.

Siekiant tai išsiaiškinti 2013 m. LEU buvo atliktas studentų studijų kokybės vertinimo tyrimas taikant kiekybinio tyrimo metodą – anketavimą.

Laikytasi nuostatos, kad studijų kokybei reikšmingos ir lemia studijuojančio asmens saviugdą bei įgyjamą kvalifikaciją 8 dimensijos (misijos ir tikslų įgyvendinimo; administravimo efektyvumo; studentų priėmimo ir paramos jiems organizavimo; studentų tobulėjimo; aka-

deminio personalo kvalifikacijos tobulinimo; materialinių išteklių valdymo; išorinių ryšių palaikymo ir plėtojimo; studijų kokybės užtikrinimo), kurios padeda atskleisti studijų kokybės lygį (Juodaitytė 2004; Savickienė 2005). Atsižvelgiant į šias dimensijas buvo sukurtas klausimynas.

Apklausiai atsitiktiniu parinkimo būdu buvo atrinkti skirtingų specialybių ir studijų metų studentai. Apklausoje dalyvavo 127 respondentai. Kiekvieną studijų kokybės dimensiją vertino skirtingų specialybių ir studijų metų respondentai. Anketos buvo pildomos tiesiogiai susitikus su respondентаis. Gauti duomenys apdoroti SPSS (*Statistical Package for the Social Science*) ir *Microsoft Excel* programa.

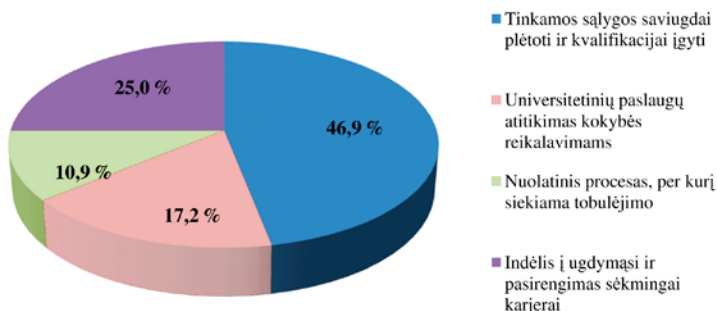
Šio straipsnio tikslas – remiantis LEU atliktu tyrimu, išsiaiškinti studentų požiūrį į studijų kokybę ir nustatyti jų lūkesčius.

Apklauso duomenų analizė

Siekiant išsiaiškinti LEU studentų požiūrį į studijų kokybę ir nustatyti jų lūkesčius, respondentams buvo užduoti atitinkami klausimai.

1. Klausimas – kas yra studijų kokybė?

1 pav. matome, kad didžioji respondentų grupė – 46,9 % nurodė, kad studijų kokybė yra tinkamos sąlygos saviugdai plėtoti ir kvalifikacijai įgyti.

1 pav. Respondentų atsakymai į klausimą „Kas yra studijų kokybė?“ (%)

ir pasirengimą sėkmingai karjerai; 17,2 % apklaustųjų studijų kokybė yra universitetinių paslaugų atitiktis kokybės reikalavimams; 10,9 % respondentų nurodė, kad studijų kokybė yra nuolatinis procesas, per kurį siekiama tobulėti.

Išsamesnį respondentų pasiskirstymą atskleidžiant šį klausimą matome 2 pav.

Iš gauto rezultato (žr. 2 pav.) matome, kad 50,8 % I kurso studentų studijų kokybę supranta kaip tinkamas sąlygas saviugdai plėtoti ir kvalifikacijai įgyti. Tokį patį atsakymą pateikė 50,0 % II kurso ir 36,8 % IV kurso studentų. Kaip matome, I kurso ir II kurso studentų nuomonės beveik sutapo, dauguma jų nurodė tuos pačius prioritetus, šiek tiek skiriasi IV kurso daugumos respondentų nuomonė, jie pažymėjo ketvirtą atsakymą.

Studijų kokybę, kaip universitetinių paslaugų atitiktį kokybės reikalavimams, pažymėjo 27,0 % I kurso, 11,5 % II kurso ir 5,3 % IV kurso studentų.

Studijų kokybę, kaip nuolatinį procesą, per kurį siekiama tobulėti, supranta 9,5 % I kurso, 7,7 % II kurso ir 15,8 % IV kurso studentų.

Studijų kokybę, kaip indėlį į ugdymąsi ir pasirengimą sėkmingai karjerai, pažymėjo 12,7 % I kurso, 30,8 % II kurso ir 42,1 % IV kurso studentų.

Galime teigti, kad skirtingų kursų studentai nurodo skirtingus prioritetus atsakydami į klausimą „Kas yra studijų kokybė?“.

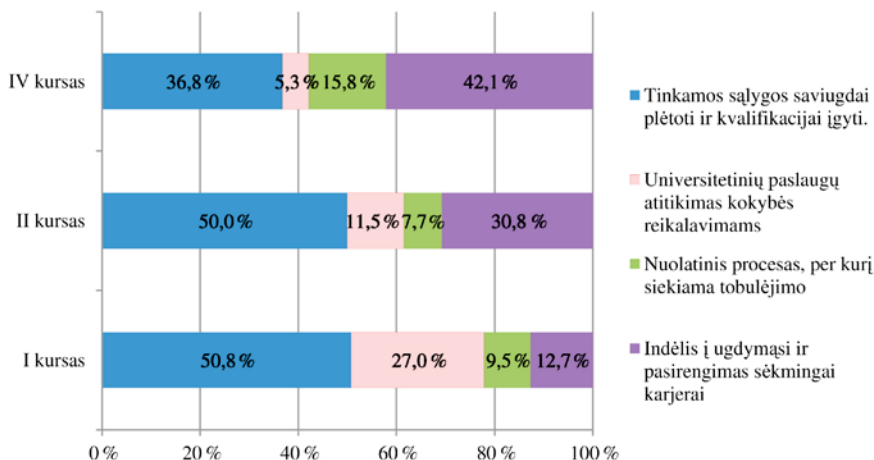
Galime daryti prielaidą, kad I ir II kursų studentai pažymėjo tuos pačius prioritetus, nes pagrindinis jų tikslas pirmais/antrais studijų metais – tinkamos kvalifikacijos įgijimas. Na, o IV kurso studentai jau galvoja apie sėkmingą karjerą baigę studijas. Didžiausias pasirinktų prioritetų skirtumas yra pastebimas lyginat I ir IV kursų studentų atsakymus.

2. Klausimas – koks veiksnys, Jūsų mokykloje, labiausiai veikia studijų kokybę?

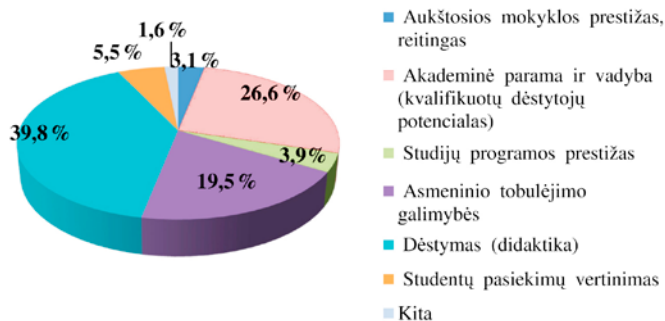
3 pav. matome, kad dauguma – 39,6 % visų apklausoje dalyvavusių respondentų atsakė, jog dėstymas (didaktika). 26,6 % respondentų pabrėžė akademinės paramos ir vadybos (kvalifikuotų dėstytojų potencialo) svarbą. 19,5 % apklaustųjų akcentavo asmeninio tobulėjimo galimybes (žr. 3 pav.).

Žymiai mažiau respondentų mano, kad „studentų pasiekimų vertinimas“ turi įtakos studijų kokybei, atsakymą pažymėjo 5,5 % apklaustųjų. Studijų programos prestižo įtaką studijų kokybei pažymėjo 3,9 % apklaustųjų, panašiai ir aukštosios mokyklos prestižą – 3,1 %.

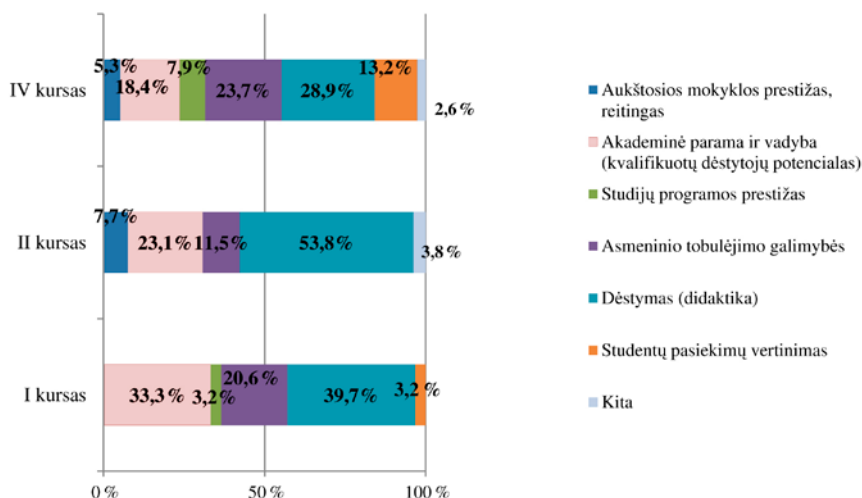
Savus veiksnius, turinčius įtakos studijų kokybei, nurodė 1,6 % respondentų, jie pabrėžė dėstytojų profesionalumo, tinkamos aplinkos ir

2 pav. Respondentų atsakymai į klausimą „Kas yra studijų kokybė?“, pagal kursus (%)

3 pav. Respondentų atsakymai į klausimą „Koks veiksnys, Jūsų manymu, labiausiai veikia studijų kokybę?“ (%)

4 pav. Respondentų atsakymai į klausimą „Koks veiksnys, Jūsų manymu, labiausiai veikia studijų kokybę?“ (%)

inventoriaus būklės, taip pat materialinės bazės svarbą.

Kaip žinome, visuomenėje svarbus universitetinių studijų kokybės veiksnys yra aukštosios mokyklos ir studijų programos prestižas ir jos reitingas, bet kaip matome iš respondentų atsakymų, tai neturi didelės įtakos studijų kokybei. Anot apklaustųjų, svarbiausias studijų kokybei įtakos turintis veiksnys yra dėstymas ir kvalifikuotų dėstytojų potencialas.

4 pav. išsamiau matyti, kaip pasiskirstė respondentų atsakymai į klausimą, koks veiksnys labiausiai veikia studijų kokybę.

Matome, kad labiausiai dėstymo (didaktikos) svarbą studijų kokybei akcentuoja II kurso (53,8 %) ir I kurso (39,7 %) studentai. Panaši dalis pirmakursių (33,3 %) akcentuoja akademinės paramos ir vadybos (kvalifikuotų dėstytojų potencialo) svarbą. Beveik vienodai I kurso studentai (20,6 %) ir IV kurso studentai (23,7 %) pažymėjo asmeninio tobulėjimo galimybių įtaką studijų kokybei.

Neliko nepažymėtas nė vienas veiksnys, todėl galime teigti, kad studentai pripažįsta visų veiksnių svarbą ir įtaką studijų kokybei,

bet labiausiai akcentuoja tokius prioritetus kaip dėstymas (didaktika), akademinė parama ir vadyba (kvalifikuotų dėstytojų potencialas), asmeninio tobulėjimo galimybės.

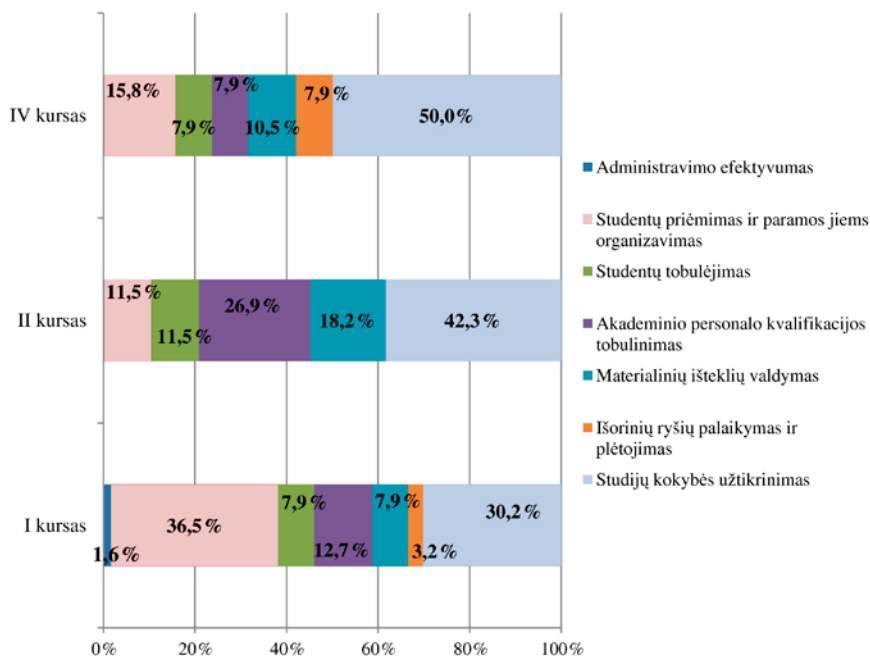
3. Teiginys – studijų kokybė susideda iš dimensijų. Pažymėkite, kurią dimensiją labiausiai, Jūsų manymu, būtina tobulinti

5 pav. matome, kad I kurso studentai labiausiai akcentuoja studentų priėmimo, paramos jiems organizavimo (36,5 %) ir studijų kokybės užtikrinimo (30,2 %) dimensijų tobulinimo būtinumą. Kur kas mažiau I kurso studentų pažymėjo, kad būtina tobulinti akademinio personalo kvalifikacijos tobulinimo dimensiją (12,7 %). Vienodas procentas apklaustųjų I kurso studentų mano, kad labiausiai būtina tobulinti studentų tobulėjimo ir materialinių išteklių valdymo dimensijas (7,9 %). Mažiausiai pirmakursiams kliūna išorinių ryšių palaikymo

ir plėtojimo (3,2 %) bei administravimo efektyvumo dimensijos (1,6 %).

Galime teigti, kad dauguma I kurso studentų akcentuoja studentų priėmimo ir paramos jiems organizavimo dimensijos efektyvumo didinimo būtinybę. Tad galime daryti prielaidą, kad I kurso studentams trūksta įgūdžių ir patirties, todėl jiems reikia daugiau kitų paramos ir pagalbos prisitaikyti prie studijų sistemos. Be to, 30,2 % I kurso studentų, 42,3 % II kurso ir pusė (50,0 %) apklausoje dalyvavusių IV kurso studentų nėra patenkinti studijų kokybės užtikrinimo dimensijos būkle. Labiausiai šios dimensijos tobulinimo būtinumą akcentuoja IV kurso studentai, o kadangi jie studijuoja jau ne pirmus metus ir gali tiksliau vertinti šios dimensijos būklę, galime daryti prielaidą, kad ši dimensija turi spragų ir nėra efektyvi.

Kur kas mažiau IV kurso studentų (15,8 %) mano, kad labiausiai būtina tobulinti studentų priėmimo ir paramos jiems organizavimo dimensiją. Galime teigti, kad IV kurso studentams šios dimensijos efektyvumas nėra

5 pav. Respondentų atsakymai į klausimą „Kurią dimensiją labiausiai, Jūsų manymu, būtina tobulinti?“ (%)

toks aktualus kaip I kurso studentams. 10,5 % IV kurso studentų manymu, labiausiai būtina tobulinti materialinių išteklių valdymą. Vienodas IV kurso studentų procentas (7,9 %) akcentuoja būtinybę tobulinti išorinių ryšių palaikymo ir plėtojimo dimensiją, akademinio personalo kvalifikacijos tobulinimo ir studentų tobulėjimo dimensijas.

II kurso studentai, kaip ir IV, pirmiausia akcentuoja studijų kokybės užtikrinimo dimensijos tobulinimo būtinumą. Taip pat 26,9 % apklausoje dalyvavusių II kurso studentų mano, kad labiausiai būtina tobulinti akademinio personalo kvalifikacijos kėlimo dimensiją, 18,2 % akcentuoja materialinių išteklių valdymo dimensijos tobulinimo svarbą. Vienoda respondentų dalis (11,5 %) mano, kad labiausiai būtina tobulinti studentų priėmimo, paramos jiems organizavimo ir studentų tobulėjimo dimensijas. Mažiausiai respondentams kliūna administravimo efektyvumo dimensija, II ir IV kurso studentai šios dimensijos nepažymėjo kaip tos, kurią labiausiai būtina tobulinti. Taip pat II kurso studentai nepažymėjo išorinių ryšių palaikymo ir plėtojimo dimensijos tobulinimo būtinumo.

Galime teigti, kad skirtingų kursų studentai turi skirtingą požiūrį į dimensijų tobulinimo būtinumą, nurodo skirtingas sritis. II ir IV kurso studentų manymu, labiausia būtina tobulinti studijų kokybės užtikrinimo dimensiją, o I kurso studentų manymu, – studentų priėmimo ir paramos jiems organizavimo dimensiją.

Taigi studentai tikisi iš universitetinių studijų tinkamų sąlygų saviugdai plėtoti ir kvalifikacijai įgyti, indėlio į ugdymąsi ir pasirengimo sėkmingai karjerai, universitetinių paslaugų atitikties kokybės reikalavimams. Tikisi, kad universitete dirba aukšto lygio specialistai ir yra sudarytos tinkamos sąlygos asmeniniam tobulėjimui. Išstbulinta studijų kokybės užtikrinimo sistema, efektyvus studentų priėmimo ir paramos jiems organizavimo sistemos veikimas.

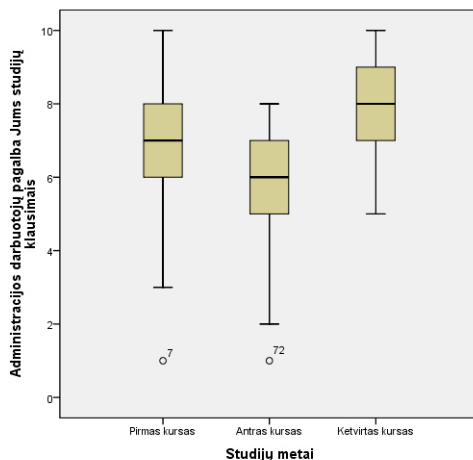
4. Teiginys – įvertinkite (10 balų skalėje) administracijos darbuotojų pagalbą Jums studijų klausimais

6 pav. matome, kad I kurso studentų vertinimai pasiskirstė nuo 3 iki 10 balų, 50 % I kurso studentų vertino nuo 6 iki 8 balų, iš jų dažniausias vertinimas buvo 7 (mediana). Mažiausią, 1 balo įvertinimą, parašė vienas respondentas. Paveiksle matome pažymėtą išskirtį (7 – anketos numeris).

II kurso studentai vertino nuo 2 iki 8 balų, 50 % II kurso studentų vertino nuo 5 iki 7 balų, iš jų dažniausias vertinimas buvo 6 (mediana). Mažiausią, 1 balo, įvertinimą parašė vienas respondentas, paveiksle matome pažymėtą išskirtį.

IV kurso studentai vertino pagalbą įstojus į universitetą nuo 5 iki 10 balų, 50 % IV kurso studentų vertino nuo 7 iki 9 balų, iš jų dažniausias vertinimas buvo 8 (mediana).

IV kurso studentai turi daugiau įgūdžių ir yra savarankiškesni. Dauguma su studijomis susijusius klausimus pajėgūs spręsti patys. Galime teigti, kad žemesniųjų kursų studentai turi daugiau priekaištų administracijos darbuotojams dėl pagalbos studentams studijų klausimais negu IV kurso studentai.

6 pav. Kaip respondentai vertina teiginį – „administracijos darbuotojų pagalba Jums studijų klausimais“

5. Klausimas – ar universiteto administracija (rektorius, prorektorius) informuoja studentus dėl tolesnio universiteto vystymo planų ir kitų svarbių valdymo klausimų?

Kaip matome 7 pav., dauguma I kurso (41,3 %) ir IV kurso (50,0 %) studentų atsakė, kad „dažniausiai taip“. Mažesnę I kurso studentų dalis (38,1 %) atsakė – „dažniausiai ne“, o šį variantą pažymėjo daugiau negu pusė visų II kurso studentų (53,8 %) ir 10,5 % IV kurso studentų. „Taip“ atsakė 4,8 % pirmakursių, 7,7 % II kurso studentų ir 36,8 % IV kurso studentų. Atsakymą „ne“ pažymėjo 15,9 % I kurso, 11,5 % II kurso ir 2,6 % IV kurso studentų.

Galime teigti, kad daugumą IV kurso studentų pasiekia universiteto administracijos informacija dėl tolesnio universiteto vystymosi planų ir kitų svarbių valdymo klausimų. Taip pat ši informacija dažniausiai pasiekia I kurso studentus, nors nemažai I kurso studentų informacija pasiekia retai, rečiau šią informaciją pasiekia II kurso studentus.

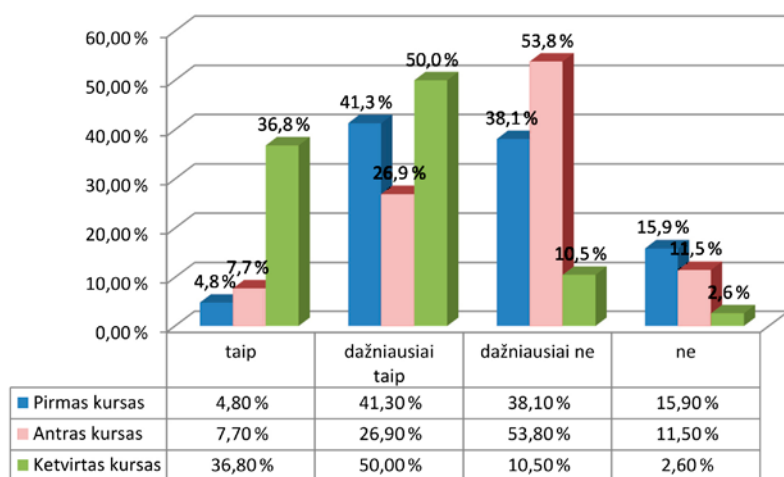
Galime daryti prielaidą, kad tai, ar informacija pasiekia studentus, ar ne, priklauso ir nuo pačių studentų suinteresuotumo šiais klausimais. Žemesniųjų kursų studentai turi

daugiau priekaištų universiteto administracijai negu IV kurso studentai. Galima to priežastis – silpnas administracijos darbuotojų ir studentų bendradarbiavimas, universiteto administracija turėtų labiau rūpintis studentų informavimu, taip pat motyvuoti studentus aktyviau dalyvauti universiteto veikloje. Gerinant studijų kokybę svarbus visų studijų proceso dalyvių aktyvus dalyvavimas universiteto veikloje.

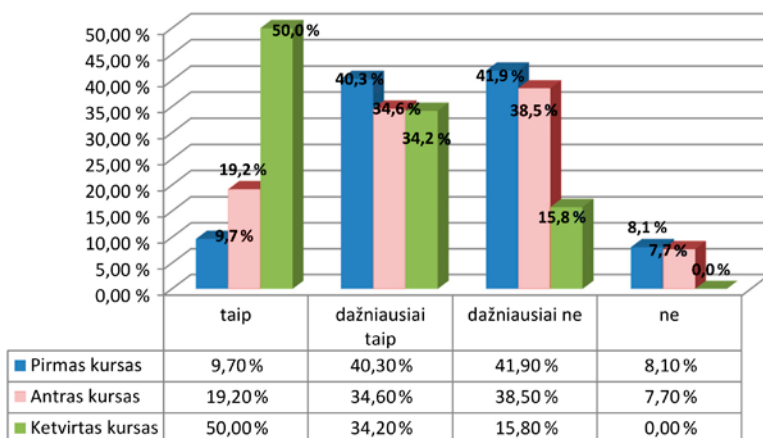
6. Klausimas – ar Jus tenkina grįžtamasis ryšys tarp studentų ir administracijos (rektorius, prorektorius), ar studentai turi galimybę teikti pasiūlymus?

Kaip matome 8 pav., beveik vienodas I kurso apklaustų studentų procentas grįžtamojo ryšiu dažniausiai yra patenkintas (40,3 %) ir dažniausiai nepatenkintas (41,9 %). Visiškai patenkinti yra 9,7 % I kurso studentų ir visiškai nepatenkinti grįžtamojo ryšiu tarp studentų ir administracijos yra 8,1 % I kurso studentų.

38,5 % II kurso studentų dažniausiai yra nepatenkinti grįžtamojo ryšiu, dažniausiai patenkintų yra 34,6 %. Visiškai tenkina grįžtamasis ryšys 19,2 % II kurso studentų, visiškai netenkina 7,7 % II kurso studentų.

7 pav. Respondentų atsakymai į klausimą „Ar universiteto administracija (rektorius, prorektorius) informuoja studentus dėl tolesnio universiteto vystymo planų ir kitų svarbių valdymo klausimų?“ (%)

8 pav. Respondentų atsakymai į klausimą „Ar tenkina grįžtamasis ryšis tarp studentų ir administracijos (rektorius, prorektorius), ar studentai turi galimybę teikti pasiūlymus?“ (%)

IV kurso studentų vertinimai išsiskiria labiausiai, nes pusė (50,0 %) visų apklaustųjų IV kurso studentų visiškai patenkinti grįžtamojo ryšiu, 34,2 % dažniausiai patenkinti ir 15,8 % dažniausiai nepatenkinti, visiškai nepatenkintų nėra.

Galime teigti, kad kuo vyresnio kurso studentai, tuo mažiau jie turi priekaištų dėl grįžtamojo ryšio tarp studentų ir administracijos (rektorius, prorektorius) ir galimybės teikti pasiūlymus.

Šio straipsnio autorių manymu, taip yra todėl, kad IV kurso studentai labiau žino, ko nori ir ko siekia, kokie pasiūlymai yra tinkami ir gali būti nagrinėjami administracijos darbuotojų, o kokie gali būti atmesti dėl netinkamumo arba tiesiog todėl, kad juos įgyvendinti nėra galimybių. Tai, kad kiekvieno kurso studentai, išskyrus IV kurso studentus (atsakymas „ne“ 0,0 %), pažymėjo visus variantus, byloja, kad visi studentai kelia skirtingus reikalavimus administracijai, turi skirtingą supratimą apie grįžtamąjį ryšį tarp studentų ir administracijos, teikia skirtingus pasiūlymus.

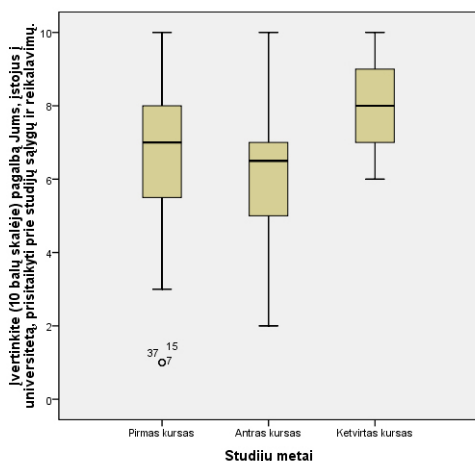
Galime daryti prielaidą, kad dėl patirties trūkumo žemesniųjų kursų studentai turi nevienodas galimybes teikti pasiūlymus universiteto administracijai, todėl yra labiau nepatenkinti grįžtamojo ryšiu negu ketvirto kurso studen-

tai. Svarbu informuoti ir paaiškinti pradinių kursų studentams, kad jie gali teikti pasiūlymus administracijai, kad studentų nuomonė yra labai svarbi ir jie visada bus išklaustyti. Taip studentai bus motyvuoti aktyviau dalyvauti ir domėtis universiteto veikla.

7. Teiginys – įvertinkite (10 balų skalėje) pagalbą Jums, įstojus į universitetą, prisitaikyti prie studijų sąlygų ir reikalavimų

Kaip matome 9 pav., I kurso studentų vertinimai pasiskirstė nuo 3 iki 10 balų, 50 % I kurso studentų vertino nuo 5 iki 8 balų, iš jų dažniausi vertinimai buvo mažiau negu 7 (mediana). Trys I kurso respondentai pagalbą, įstojus į universitetą, prisitaikyti prie studijų sąlygų ir reikalavimų įvertino 1 balu, paveiksle matome pažymėtą išskirtį.

I kurso studentai vertino nuo 2 iki 10 balų, 50 % I kurso studentų vertino nuo 5 iki 7 balų, iš jų dažniausi vertinimai mažiau negu 7 (mediana). IV kurso studentai žymiai aukščiau vertino pagalbą, teikiamą įstojus į universitetą – nuo 6 iki 10 balų, 50 % IV kurso studentų vertino 7, 8 ir 9 balais, iš jų dažniausias vertinimas buvo 8 (mediana).

9 pav. Kaip respondentai vertina teiginį „Pagalba Jums, įstojus į universitetą, prisitaikyti prie studijų sąlygų ir reikalavimų“

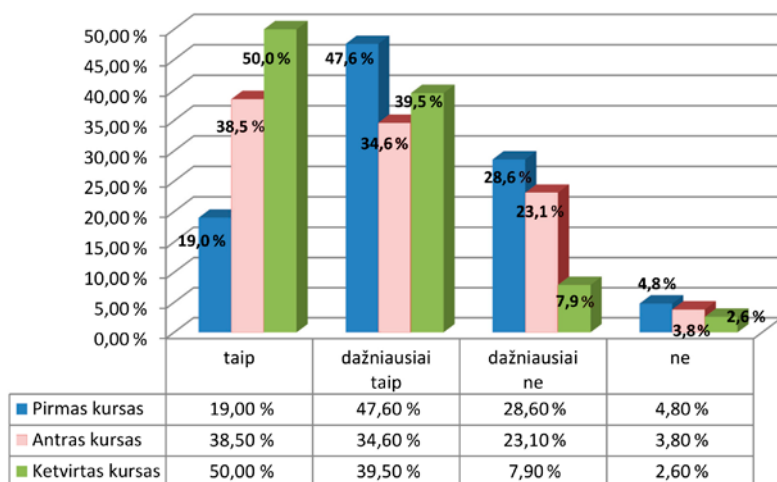
Galime daryti prielaidą, kad I ir II kursų studentų vertinimai šiuo klausimu yra gerokai mažesni, nes jie kelia skirtingus reikalavimus, tikisi žymiai daugiau pagalbos iš universiteto darbuotojų, todėl turi daugiau priekaištų šiuo klausimu negu IV kurso studentai.

Galime teigti, kad kiekvienais metais studijų sąlygos ir reikalavimai kinta, todėl žemesniųjų

studentų pagalbos ir paramos poreikiai skiriasi nuo vyresniųjų kursų studentų poreikių. Pradinių kursų studentams reikalingas didesnis dėmesys iš universiteto administracijos. Didesnė universiteto darbuotojų pagalba ir parama studentams padės jiems greičiau prisitaikyti prie studijų sąlygų ir reikalavimų, geriau įsiliesti į universiteto veiklą, motyvuos siekti geresnių studijų rezultatų.

8. Klausimas – ar dėstytojai skiria Jums pakankamai laiko konsultuodami studijų dalyko klausimais?

Kaip matome 10 pav., dauguma I kurso studentų (47,6 %) atsakė – „dažniausiai taip“, nemažą jų dalis atsakė – „dažniausiai ne“ (28,6 %). Visiškai patenkintų yra 19,0 % I kurso studentų, „ne“ pažymėjo 4,8 % I kurso studentų. II kurso studentų dauguma pažymėjo „taip“ (38,5 %), panaši dalis II kurso studentų atsakė – „dažniausiai taip“ (34,6 %). „Dažniausiai ne“ pažymėjo 23,1 %, o „ne“ – 3,8 % II kurso studentų. Labiausiai teigiamai vertino šį klausimą IV kurso studentai, pusė jų (50,0 %) pažymėjo variantą „taip“, 39,5 % – „dažniausiai taip“. Kad dėstytojai dažniausiai nepakankamai skiria laiko konsul-

10 pav. Respondentų atsakymai į klausimą „Ar dėstytojai skiria Jums pakankamai laiko konsultuodami studijų dalyko klausimais?“ (%)

tuodami studijų dalyko klausimais, pažymėjo 7,9 %, kad visiškai nepakankamai – 2,6 % IV kurso studentų.

Galime teigti, kad daugumai pradinių ir vyresniųjų kursų studentų dėstytojai skiria pakankamai arba dažniausiai pakankamai laiko konsultuodami studijų dalyko klausimais. Labiausiai teigiamai vertino IV kursas. Galime daryti prielaidą, kad teigiamus atsakymus lėmė tai, kad vyresniųjų kursų studentai geriau pažįsta dėstytojus, nesivaržo klausti, taip pat dažniausiai gerai susipažinę su dėstytojų tvarkaraščiu ir žino, kada dėstytojas turi laisvo laiko studento konsultacijai.

Žemesniųjų kursų studentai mažiau patenkinti tuo, kiek dėstytojai skiria jiems laiko konsultuodami studijų dalyko klausimais ir turi daugiau priekaištų negu IV kurso studentai, todėl galime daryti prielaidą, kad nemažai žemesniųjų kursų studentų nėra susipažinę su dėstytojo budėjimo katedroje tvarkaraščiu.

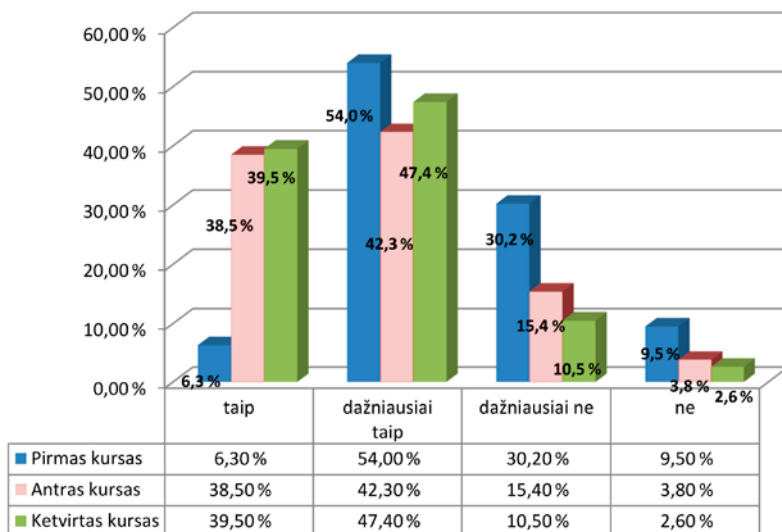
Kadangi žemesniųjų kursų studentams trūksta įgūdžių ir patirties, yra svarbu, kad universiteto dėstytojai skirtų jiems daugiau laiko konsultuodami studijų dalyko klausimais.

Mūsų manymu, sklandus studentų ir dėstytojų bendradarbiavimas, abipusė pagarba ir supratimas yra svarbi studijų kokybės užtikrinimo sąlyga, be to, skatina siekti geresnių studijų dalyko rezultatų.

9. Klausimas – ar Jus pasiekia informacija apie studijų naujienas ir pasikeitimus?

Kaip matome 11 pav., daugiau negu pusė (54,0 %) I kurso apklausoje dalyvavusių studentų į šį klausimą atsakė – „dažniausiai taip“, nemaža jų dalis (30,2 %) pažymėjo atsakymą – „dažniausiai ne“. Tiksliai atsakė, kad informacija apie studijų naujienas ir pasikeitimus juos pasiekia, 6,3 % I kurso studentų. Visiškai nepasiekia ši informacija 9,5 % I kurso studentų.

Kaip matome, daugumą I kurso studentų informacija dažniausiai pasiekia. Galime daryti prielaidą, kad studentai, kurių informacija dažniausiai nepasiekia, ne visada žino, kur teirautis informacijos apie studijų naujienas ir pasikeitimus ir kur ji būna pateikta.

11 pav. Respondentų atsakymai į klausimą „Ar Jus pasiekia informacija apie studijų naujienas ir pasikeitimus?“ (%)

Universiteto darbuotojai ir studijų proceso dalyviai turėtų labiau aiškinti studentams, kur ieškoti informacijos apie visas studijų naujienas ir pasikeitimus. Taip galima būtų užtikrinti studentų, dėstytojų bei administracijos darbuotojų bendros veiklos sklandumą studijų procese.

II kurso studentai daugiausiai pažymėjo atsakymą – „dažniausiai taip“ (42,3 %) ir atsakymą – „taip“ (38,5 %). Informacija dažniausiai nepasiekia 15,4 % II kurso studentų, visiškai neinformuoti apie studijų naujienas ir pasikeitimus yra 3,8 % II kurso studentų.

Kaip matome, dauguma II kurso studentų pažymėjo, kad informacija juos dažniausiai pasiekia. Galime daryti prielaidą, kad taip yra todėl, kad II kurso studentai žymiai geriau orientuojasi universiteto aplinkoje negu I kurso studentai. Beveik pusę IV kurso studentų (47,4 %) informacija dažniausiai pasiekia. Taip pat nemažai IV kurso studentų pažymėjo atsakymą „taip“ (39,5 %). Atsakymą „dažniausiai ne“ pažymėjo 10,5 % IV kurso studentų, 2,6 % atsakė „ne“.

Galime teigti, kad daugumą visų kursų studentų informacija apie studijų naujienas ir pasikeitimus pasiekia arba dažniausiai pasiekia. Sunkiausiai yra I kurso studentams, nes jie dar nėra prisitaikę prie universitetinių studijų sistemos, universiteto administracijai reikėtų labiau rūpintis pradinių kursų studentų informavimu, tai padės studentams greičiau priprasti ir pasijusti studijų proceso dalimi.

Išvados

1. Tyrimas parodė, kad LEU studentai skirtingai supranta studijų kokybę ir pateikia skirtingus prioritetus. I ir II kurso studentai studijų kokybę supranta kaip „tinkamas sąlygas saviugdai plėtoti ir kvalifikacijai įgyti“, o IV kurso studentai – kaip „indėlį į ugdymąsi ir pasirengimą sėkmingai karjerai“. I kurso studentai (36,5 %) daugiausiai trūkumų įžvelgia studentų priėmimo ir paramos jiems organizavimo dimensijoje, II (42,3 %) ir IV (50 %) kursų studentai – studijų kokybės užtikrinimo dimensijoje.
2. Aukštesnius reikalavimus studijų kokybei daugiau kelia vyresniųjų kursų studentai nei žemesniųjų. Žemesniųjų kursų studentai kelia daugiau priekaištų administracijos darbuotojams dėl pagalbos studentams studijų klausimais nepakankamumo. Taip pat turi daugiau priekaištų dėl nepakankamo studentų informavimo apie tolesnius universiteto vystymo planus.
3. Netenkina žemesniųjų kursų studentų grįžtamasis ryšys tarp studentų ir administracijos (rektorius, prorektorius), nėra galimybių teikti pasiūlymus. Nesuteikiama studentams informacija apie dėstytojų darbo vertinimo apklausas ir studijų kokybės vidinio audito rezultatus. Užtikrinant studijų kokybę būtinas vertinimo sistemos sukūrimas, studijų proceso dalyvių vertinimas, sistemingas universiteto atsiskaitymas už studijų kokybę ir viešas išvadų skelbimas.
4. Dauguma vyresniųjų kursų (IV kurso) studentų kelia universitetinių studijų kokybei žymiai mažiau reikalavimų nei žemesniųjų kursų studentai. Žemesniųjų kursų studentai kelia daugiau reikalavimų negu vyresniųjų kursų studentai tokiose srityse kaip universitetinio administravimo efektyvumas; studentų priėmimas ir paramos jiems organizavimas; studentų tobulėjimas; akademinio personalo kvalifikacijos tobulinimas.
5. Žemesniųjų kursų studentai tikisi žymiai daugiau iš universiteto darbuotojų pagalbos prisitaikyti prie studijų sąlygų ir reikalavimų. Jų netenkina, kaip plėtojamos asmeninės savybės studijų metu, kiek dėstytojas skiria laiko konsultacijoms studijų dalyko klausimais, pasigendama dėstytojų nešališkumo ir objektyvumo.
6. Atlikto tyrimo duomenys parodė, kad studentai turi skirtingus požiūrius į studijų kokybę, todėl būtina atlikti papildomus tyrimus ir atsižvelgti į studentų nuomonę kuriant studijų kokybės vertinimo ir užtikrinimo modelius.

Literatūra

Juodaitytė, A. 2004. Studijų kokybė aukštojoje mokykloje: valdymo filosofija ir prakseologija kokybės užtikrinimas, *Aukštojo mokslo kokybė* 1: 12–25.

Kraujutaitytė, L. 2002. *Aukštojo mokslo demokratiškumo pagrindai*. Kaunas: KTU leidykla.

Savickienė, I. 2005. Universitetinių studijų kokybės vertinimo sistemos parametrai, *Aukštojo mokslo kokybė* 2: 72–83.

Savickienė, I. 2006. Universitetinių studijų kokybės gerinimo prioritetai studentų ir dėstytojų požiūriu, *Aukštojo mokslo kokybė* 3: 68–80.

Savickienė, I.; Pukelis, K. 2004. Institucinis studijų kokybės vertinimas: dimensijos, kriterijai ir rodikliai, *Aukštojo mokslo kokybė* 1: 26–37.

Sirtautienė, D. 2006. Studijų universitete kokybės vertinimo aspektai: studentų požiūrio tyrimas, *Pedagogika* 83: 117–121.

Stumbrys, E. 2004. Vidinis ir išorinis aukštojo mokslo kokybės užtikrinimas, *Aukštojo mokslo kokybė* 1: 158–165.

Valiuškevičiūtė, A.; Druskytė, R.; Mikutavičienė, I. 2004. Universitetinių studijų kokybės vertinimas: akademinės bendruomenės požiūris, *Aukštojo mokslo kokybė* 1: 38–59.

STUDENTS' EVALUATION OF THE QUALITY AND THEIR EXPECTATIONS

Valdas PRUSKUS¹, Olga PALEVIČIŪTĖ², Elena KOCAI³

Lithuanian University of Educational Sciences, T. Ševčenkos g. 31, LT-03111 Vilnius, Lithuania
E-mails: ¹valdas.pruskus@leu.lt; ²olga.paleviciute@leu.lt; ³elena.kocai@leu.lt

In the article, based on the data from study conducted in Lithuanian Education University, analysis was carried out on the topic of how different course students understand and appreciate the quality of studies and what expectations are linked to it. It showed that students understand the quality of studies differently and have different priorities. I and II course students understand the quality of studies as “suitable conditions for self-development and qualification acquisition” while fourth year students understand it as “contribution to learning and preparation for a successful career”. Higher requirements for quality of studies were raised by senior students than junior. Lower course students raised more criticism to administrative staff for lack of support for students on issues failure. Lower course students raised more criticism to administrative staff due to the lack of support for students on questions associated with study process issues. They also had more criticism for the lack of student awareness about university follow-up development plans.

The lower course students have more requirements than the higher course students in such areas: the effectiveness of the university administration, student admissions and organization for support, professional development of academic staff.

The students expect more support from the university staff when adapting to studies conditions and requirements, they are not satisfied with how their personal skills are being developed during their studies, how much time teacher gives during his consultation, there is a lack of teachers impartiality and objectivity.

Keywords: quality of study, students, criterium of quality of study, university, higher education.